

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrť leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopis se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede opoldne.

Štev. 46.

V Mariboru, dne 14. novembra 1901.

Tečaj XXXV.

Slovensko vseučilišče.

Več kot kedaj poprej se govori te dni o ustanovitvi slovenskega vseučilišča v Ljubljani. Zahvaliti se moramo za to italijanskim dijakom. Na vseučilišču v Inomostu je bil letos nastavljen profesor, ki je začel čitati svoja predavanja v italijanskem jeziku. To pa je razkačilo nemško-narodne dijake in z razgrajanjem so zabranili profesorju nadaljna predavanja. Italijanski dijaki pa so rekli: Če nam na nemškem vseučilišču ni dovoljeno poslušati predavanj v materinem jeziku, pa nam dajte lastno italijansko vseučilišče v Trstu. In italijanski dijaki v Inomostu, v Gradcu in na Dunaju z izgredu in razgrajanjem še zdaj ponavljajo to zahtevo. Cela zadeva je prišla tudi v državno zbornico. Italijanski poslanci so vprašali naučnega ministra radi dogodkov v Inomostu. Naučni minister Hartel pa jim je odgovoril, da bo vlada skrbela za to, da se italijanskim dijakom omogoči učenje v materinem jeziku. S tem je Lahom obljubljeno laško vseučilišče.

Ta obljuba pa je morala najhujše v z nemiriti vse Jugoslovane. Jugoslovani nimajo nobenega vseučilišča, niti obljuba se jim ne stori, čeprav so že večkrat stavili svoje zahteve. Jugoslovani štejejo nad dva milijona duš, Italijani na jugu komaj 310.580 duš. Italijani imajo komaj 300 vseučiliščnikov, Jugoslovani okoli 1000. In vendar vlada prezira zahtevo Jugoslovancev po lastnem vseučilišču, Italijanom pa dela obljube.

Najprej so dali izraz svojemu ogorčenju jugoslovanski vseučiliščniki na Du-

naju in v Gradcu. Nad 1000 slovanskih dijakov, med njimi blizu 800 Jugoslovancev, se je zbralo v avli dunajskega vseučilišča, da glasno zahtevajo jugoslovansko vseučilišče v Ljubljani. Nemci so jih vsled tega napadli. V odgovor nemški surovosti so slovanski dijaki zapeli »Hej Slovani!«, »U boj!«, »Lepa naša domovina«. Z velikim navdušenjem se je vsprejel sklep za vseučilišče v Ljubljani. Prišlo je potem do pretepev med slovanskimi in nemškimi dijaki. A slovanski dijaki se niso ustrašili, ampak ponosno korakali po dunajskih ulicah, pojoč slovanske pesmi. Tudi v Gradcu so imeli jugoslovanski dijaki veličasten shod za vseučilišče v Ljubljani.

V državnem zboru pa so naši jugoslovanski poslanci storili odločen korak za jugoslovansko vseučilišče v Ljubljani.

V tem važnem trenutku ne sme tudi narod sam zamuditi svoje dolžnosti. Morda še ni bilo ugodnejšega trenutka kot sedaj, da Jugoslovani zahtevajo lastno vseučilišče. Naj nas zgodovina ne dolži, da se nismo znali o pravem času potegniti za svoje najvišje prosvetne potrebe. Kakor en glas se naj razlega sedaj po slovanskem jugu zahteva po vseučilišču v Ljubljani. Vsako društvo, bodisi politično ali nepolitično, naj odpošlje zahtevo po vseučilišču. Istotako občinski in okrajni zastopi. Nobeno zborovanje se ne sme vršiti, na katerem bi se ne zahtevalo tudi slovenskega vseučilišča. Naprej, zastava Slave!

Trgovina z žitom na obroke.

Poljedelci in manjši mlinarji se že dolgo vrsto let pritožujejo o trgovini z žitom na obroke, ki se vrši na žitnih borzah. Na teh borzah narekujejo kupovalci, ki o stroških pri pridelovanju nimajo nobenega pojma, ceno kmetiskim pridelkom. Na Nemškem se je kupčija z žitom na obroke že postavno prepovedala. A določbe nemškega postavodajstva o tej trgovini so precej nejasne in nedolžne, tako da prepoved poljedelcem ni mnogo koristila. V avstrijskem državnem zboru letos kmetijski poslanci odločno zahtevajo prepoved trgovine z žitom na obroke, seveda samo takozvane blanko-trgovine, pri kateri ni treba nikdar oddati žita kupovalcu, ampak kupovalec in prodajalec si samo plačata razloček v cenah. V poljedeljskem odseku se je že izdelalo poročilo proti taki trgovini. Poročilo je izdelal naš štajerski poslanec dr. M. Ploj. Sploh so slovenski poslanci v tem odseku nastopali kot veščaki in prijatelji kmeta. Poslanec iz slov. središča g. Povše je v ostrih besedah zahteval od ministra, da se hitro odpravi blanko-trgovina.

Poročilo poljedeljskega odseka zahteva pred vsem to-le: 1. Da se prepove trgovina s poljskimi pridelki na obroke. 2. Da se prekličejo določbe člena 357. trgovinskega zakonika, ker bi se v smislu tega člena še vedno mogla vršiti trgovina potom diferenčnih pogodb. 3. Določiti se mora tudi kazen za one, ki opuste resnično napoved. 4. Trgovina na borzi s pridelki se mora podrediti poljedeljskemu in trgovinskemu ministerstvu

Listek.

Nedolžno obsojen.

Resnična povest. — Spisal L. Heitzer.

(Dalje.)

X.

Potem je vstal in šel iz kapelice in bolnice, da bi šel k odvetniku. V časnikih, ki so ležali na njegovi mizi, je našel povelje, da ga zaprejo. Da bi ga birci prijeli, tega ni hotel, zato se je prostovoljno pokazal.

«Kdo me počasti z obiskom?» nagovori ga odvetnik, ki nikakor ni slutil, da je duhovnik isti, ki ga zasledujejo.

«Jaz sem bolniški duhovnik Paul Karner», odgovoril je prislec s privzdignjeno glavo. «Oh», prišlo je zategnjeno iz uradnikovih ust. «Vi pridete se sami zatožit tatvine pri pokojnem bankirju Viljemu Belliniju?»

«Ne gospod odvetnik!», odgovoril je duhovnik, «jaz nisem tat!»

«Zakaj pa potem pridete k meni?» praša začuden uradnik.

«Ravnokar sem bral vaše povelje proti meni; zato sem se prostovoljno udal preiskavi.» — «Ravnokar ste brali povelje? Saj je bilo že pred več dnevi izdano. Ali vi ste bili na potovanju. Ravno vaše potovanje je

potrdilo sumnjo. Mi bote povedali vzrok in namen vašega potovanja?»

«Ne», odgovori duhovnik odločno. «Ne? Če tega ne storite, le še pomnožite sumnjive napore!» — «Ne morem drugače!»

«Morebiti mi bote raje odgovorili, če vam stvar natančneje razložim. Sin pokojnega bankirja je neposredno pred njegovo smrtjo in vašim prihodom 20.000 dolarjev zaklenil v pisalnico, in Patrik Bellini je pripravljen s prisego potrditi, da razun vas od tistega trenutka ni bil pri umirajočem nikdo, in da nikdo ni mogel zvedeti o denarju. Rečite torej, ni mogel sum ravno vas zadeti?»

Pri tem dokazovanju je kmalu duhovnik obledel; ali odgovoril je z lastno mu trdo odločnostjo: «Gospod odvetnik, jaz nisem tat!»

«Jaz nisem tat, pravite; hočete reči, da je denar po pošteni poti prišel v vaše roke?» Duhovnik je tiščal ustnice skupaj, kakor bi hotel obvarovati, da ne bi mu proti volji ušla kaka beseda. «Z molčanjem si stanje le še shujšate in mene prisilite, da vso postavno strogost nad vami spolnim.»

Gospod Karner ni nič odvrnil; odvetnik je trdo pogledal, ne da bi mogel duhovnika k čemu pregovoriti. «Torej toliko priznate, da ste dobili denar?» «Jaz nisem tat», odgovoril je duhovnik in moral si je prizadeti

nekaj, da je besedo dovolj močno in odločno odgovoril.

«Priznati moram, težko mi je, vas katoliškega duhovnika, takega hudodelstva tožiti. Pomislite vendar, da ni le vaša čast, ampak tudi veljava vašega častitega stanu v nevarnosti. Dajte mi vendar pomoček, če ste nedolžni, da pridem resnici do dna.»

«Jaz vas le prosim, jaz sem nedolžen, končajte preiskavo, ker vam ne morem ničesar povedati», rekel je duhovnik, ki je spoznal, da za njega ni rešitve, razun ako bi Bog naravnost čudež hotel storiti.

«Torej ne morem drugega storiti ko dolžnost; s trdovratnim molčanjem me silite k temu.» Nato pozvoni z električnim zvoncem in zapove vstopivšemu uradniku v uniformo oblečenemu: «Spravite tega moža v preiskavni zapor!»

XI.

Drugi dan se je razširjala novica po veri sovražnih časnikih, da je katoliški duhovnik, z imenom Pavel Karner zaradi tatvine zaprt. To vam je bila vesela novica za sovražnike vere; z očitanjem in psolvkami so se spravili na cerkev in njene služabnike. Posebno vbolega vjetnika so razvpili za svetohlinskega malopridneža, ki najsvetejše skrivnosti svoje vere skruni in v to rabi, da svoje hudodelske